

Наслідки інформаційної революції або чому діти мало читають?

Незважаючи на всі зусилля зацікавлених осіб - учителів, батьків, та й самих дітей, рік від року діти читають все менше. Але погано не тільки те, що вони не цікавляться читанням, не стають активними читачами, хоча в масштабі соціуму вже одне це загрожує справжньою культурною катастрофою в самому недалекому майбутньому. Гірше те, що у сьогоднішніх дітей катастрофічно падає рівень текстового мислення.

Якщо двадцять років тому на екзамені з мови за курс неповної середньої школи діти писали твір на вільну тему, то тепер міністерство освіти змушене було ввести в якості екзаменаційної роботи виклад: більшості сучасних підлітків написати самостійний текст просто не під силу. Сьогоднішні школярі не в змозі скласти тезовий план параграфа з фізики, знайти ключові слова в нескладному науково-популярному тесті. Ще трохи, і рівень текстового мислення суспільства досягне катастрофічної позначки. Але що ж сталося з нашими дітьми? На людство обрушилася страшна невідома епідемія? Стався збій в генетичному коді? На щастя, немає. Головна біда - поширення мультимедійних технологій, які займають з кожним роком все більше місце в інформаційному просторі.

Ні, ніхто не стане вас переконувати, що в комп'ютері або телевізорі укладено вселенське зло, що Інтернет - засіб перетворення вашого чада в клінічного ідіота. І, звичайно ж, хочемо ми того чи не хочемо людина, яка не володіє комп'ютером, не зможе сьогодні домогтися успіху в житті. Але інформація, отримана за допомогою комп'ютера (телевізора) має свою специфіку: вона позбавлена основних властивостей, притаманних книжковому тексту.

Відомості подаються в легко доступній, стислій формі: у вигляді схем, таблиць, каталогів, картинок з підписами. Сучасні навчальні інтерактивні програми, безумовно, дуже ефективні і дозволяють добитися швидких результатів, але знову-таки не привчають до вдумливої самостійної роботи з

текстом, адже куди простіше вибрати правильну відповідь із трьох запропонованих і клацнути по ньому мишею, ніж перечитувати кілька разів параграф чи статтю у пошуках потрібної інформації.

І сьогодні, коли відеомагнітофоном в дитячій вже нікого не здивуєш, та й власний комп'ютер перетворюється на еталон щасливого дитинства, обсяг поза текстової інформації різко збільшується з перших років життя дитини. У результаті мозок, звикнувши без праці отримувати інформацію, відмовляється самостійно витягувати її з текстів, і текстове мислення розвивається вкрай погано. Це доводить те, що діти ніяк не можуть розібратися в тому, що написано в книзі, погано запам'ятовують тексти, читають мало і неохоче. Ось і вийшло у нас замкнуте коло...

Нинішні діти опановують телевізійним пультом раніше, ніж починають говорити. При цьому батьки рідко замислюються над тим, як впливає телевізор на свідомість малюка. Коли ми читаємо дітям вголос або розповідаємо казки, читання далеко не завжди супроводжується картинками і малюк, щоб зрозуміти, про що йде мова, повинен самостійно уявити собі, як виглядають герої, що вони роблять, де розгортаються події, тобто, добудувати до тексту відеоряд. Казка часто передає слова героїв в непрямій мові, і дитині потрібно подумки відтворити діалог. Все це дуже складна інтелектуальна робота.

Але при перегляді телевізора завдання істотно полегшується: текст супроводжується динамічним відеорядом, герої ведуть діалоги тільки в прямій мові, а значить, мозок одержує інформацію у спрощеному вигляді, і в результаті у дитини сповільнюється формування текстового мислення (так називається здатність людини самостійно сприймати, структурувати і аналізувати тексти).

Крім того, візуальні враження взагалі дуже яскраві, а якщо це мультфільм, в якому швидко мелькають малюнки супроводжуються музикою, діалогом, а тим більше погонями й бійками, як це часто буває в дешевих мультсеріалах, - це справжній інформаційний шок для дитини. Надлишок таких вражень може призвести до важкого стресу. Малюкові необхідний час, щоб переварити і

осмислити побачене, тому не варто дозволяти йому дивитися мультики щодня і тим більше по кілька за раз.

Багато освічених батьків намагаються не вмикати телевізор, поки діти не сплять. Але, на жаль, далеко не у всіх є окремі дитячі, а під час сну мозок дитини не менш сприйнятливий до інформації, ніж у період неспанья. Більш того, давно встановлено, що та інформація, яку людина отримала уві сні, запам'ятовується набагато краще і залишається в пам'яті практично назавжди. Ось і виходить, що дбайливі батьки старанно фіксують в мозку дитини саме те, що прагнуть від нього приховати.

Радикально налаштовані борці з інформаційними технологіями свідомо відмовляються від купівлі телевізора. Але це, звичайно, не метод. Хороші фільми, інформаційні, аналітичні, спортивні, пізнавальні програми, - все це необхідно сучасній людині. Врешті-решт, існує відео, яке відкриває масу можливостей, для навчання та розвитку дитини. Але щоб телевізор не перетворився на ідола, якому буде поклонятися ваш малюк, не замінив йому книги, ігри, друзів, близьких, необхідно з дитинства навчати дитину особливої культури користування телевізором та комп'ютером.

*Підготувала
завідуюча бібліотекою
Галович А. М.*